

ВІДГУК

офіційного опонента — доктора педагогічних наук,
професора, професора кафедри сольного співу та оперної підготовки
Харківського національного університету мистецтв
імені І. П. Котляревського
Ткаченко Тетяни Володимирівни
на дисертаційну роботу Чень Ліна «Формування індивідуального
вокально-виконавського стилю у студентів факультетів мистецтв»,
подану на здобуття наукового ступеня
доктора філософії з галузі знань 01 — Освіта/Педагогіка
за спеціальністю 014 Середня освіта (Музичне мистецтво)

1. Актуальність обраної теми дисертації та її зв'язок з науковими планами, програмами та темами.

Потреба суспільства у розробці й застосуванні ефективних підходів до підготовки висококваліфікованих та конкурентоздатних творчих фахівців викликана реформуванням освіти у контексті вимог ХХІ століття. Вирішальним фактором є спрямування музичної освіти в стратегічному аспекті на формування індивідуального вокально-виконавського стилю у студентів факультетів мистецтв під час професійного навчання, оскільки без досконалого прояву означеного феномену якісна робота з шкільним хоровим колективом або учнівським вокальним ансамблем неможлива, коли важливість особистісної демонстрації вчителем музики матеріалу вокальних творів є аксіоматичною. Тому формування індивідуального вокально-виконавського стилю у студентів факультетів мистецтв ЗВО є одним із центральних завдань фахового навчання, що усвідомлюється науковцями у галузі теорії та методики мистецької освіти як цілком іманентна проблема, що впливає безпосередньо із самої природи педагогіки мистецтва. З огляду на вищезазначене тема дисертаційного дослідження Чень Ліна є актуальною як з теоретичних, так і з практичних міркувань.

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків та рекомендацій, їх достовірність та наукова новизна.

Високий ступінь достовірності результатів дослідження обраної проблеми Чень Ліна підтверджується методологічною й теоретичною обґрунтованістю вихідних позицій представленої роботи, ґрунтовним теоретичним аналізом основних понять за темою дисертації. Функціонально-методологічний підхід до вивчення індивідуального виконавського стилю митців концертно-сценічної діяльності надав змогу здобувачці привернути увагу на різноманітні трактування змісту дефініцій «музичне виконання» й «музично-виконавська інтерпретація», де перша нею пов'язується з використанням арсеналу технічно-творчих засобів у процесі творчого «озвучування» композиторського задуму, а друга — з уявленням та реалізацією його ідейно-образного змісту.

Отриманню достовірних і обґрунтованих результатів дослідження сприяло застосування відповідного меті та завданням інструментарію вивчення обраного феномену, який складається із вдало підібраних авторкою теоретичних й емпіричних методів наукового пізнання. Дисертаційна робота базується на широкій джерельній базі (дисертаційні дослідження, автореферати, монографії, наукові статті у періодичних вітчизняних та зарубіжних виданнях, матеріали науково-практичних конференцій, круглих столів, електронних видань тощо), що висвітлюють абсолютно різні підходи та іноді протилежні погляди на розуміння означеної проблеми. Це дозволяє вести мову про належний рівень обґрунтованості наукових положень, отриманих результатів та вироблення методичних рекомендацій.

Обробка та критичний аналіз теоретичного матеріалу, а також проведені емпіричні дослідження лягли в основу запропонованих авторкою положень і висновків щодо реальних шляхів формування індивідуального вокально-виконавського стилю у студентів факультетів мистецтв ЗВО, які забезпечують отримання запланованого результату щодо набуття студентами належного рівня означеної проблеми. Це дозволяє вести мову про належний рівень сформованості досліджуваного феномену.

Завдяки аналізу науково-теоретичних основ актуальної проблеми педагогіки

мистецтва, а також проведеного емпіричного дослідження Чень Ліна запропонувала і впровадила сукупність авторських методів, засобів і прийомів цілеспрямованого, а не стихійного формування індивідуального вокально-виконавського стилю у студентів факультетів мистецтв ЗВО, ефективність яких підтверджується порівняльним аналізом результатів КГ і ЕГ формувального експерименту.

Наукова новизна результатів дослідження простежується в тому, що Чень Ліна *вперше* представила новий концептуальний підхід до формування індивідуального вокально-виконавського стилю в студентів факультетів мистецтв; *вперше* уточнила зміст та структуру означеного феномену, а також технології його формування; *вперше* розробила поетапну методику цілеспрямованого, а не стихійного, вокально-виконавського стилетворення у студентів мистецьких факультетів з урахуванням психофізіологічних особливостей їх голосового апарату. Нею також удосконалено технології проектування сукцесивних і симультанних сценічних образів у процесі роботи над вокальними творами. У дисертаційній роботі подальшого розвитку дістали форми, методи та прийоми педагогічного управління процесом перевтілення у сценічні образи з застосуванням досконалих емоційно насичених сценічних рухів.

Наукову цінність з позицій наукової новизни представляє собою теоретично обґрунтована, розроблена та експериментально перевірена модель експериментальної методики, що інтегрує сукупність принципів, педагогічних умов, етапів, методів, прийомів, засобів і форм опанування студентами вокально-технічними уміньми у процесі фахового навчання. Авторкою не тільки спроектовано означену модель, а й розроблено методику педагогічної діагностики рівня сформованості досліджуваного феномену.

Таким чином, підтверджується *новизна наукових результатів* Чень Ліна, пов'язаних з теоретичним обґрунтуванням та експериментальною перевіркою обґрунтованої, розробленої та експериментально перевіреної методики, що інтегрує сукупність принципів, педагогічних умов, етапів, методів, прийомів, засобів і форм опанування студентами вокально-технічними уміньми у процесі фахового навчання.

ефективності педагогічних умов, а також розробкою моделі формування означеного феномену.

3. Значущість результатів дослідження для науки і практики.

Значущість одержаних Чень Ліна результатів для педагогічної науки полягає у:

- теоретичному обґрунтуванні, розробленні та впровадженні моделі експериментальної методики формування індивідуального вокально-виконавського стилю в студентів факультетів мистецтв, ефективність якої була доведена під час дослідно-експериментальної роботи;
- поглибленні науково-теоретичних уявлень щодо сутності понять «виконавський стиль», «музичні та художні образи», «вокальні вміння і навички» тощо;
- потенційному застосуванні розробленої методологічної бази, що інтегрує комплексний, особистісно-орієнтований, компетентнісний, діяльнісний та контекстний підходи, для проведення подальших наукових досліджень у царині як фахової підготовки, так і підвищення кваліфікації учителів музичного мистецтва;
- можливості повної або часткової екстраполяції розробленого методичного забезпечення з формування індивідуального вокально-виконавського стилю в студентів факультетів мистецтв ЗВО;
- можливості використання низки інноваційних положень дисертації, авторських методів та прийомів роботи над вокальними творами у розробці навчально-методичних посібників, методичних рекомендацій, типових, робочих та освітніх програм з вокальних та вокально-хорових навчальних дисциплін.

4. Структура та зміст дисертації, її завершеність і відповідність встановленим вимогам щодо оформлення такого типу наукових праць.

Структура роботи є логічною, відрізняється збалансованістю обсягу розділів та підрозділів, узгодженістю поставлених завдань дослідження і

сформульованих висновків. Дисертаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків до кожного з розділів, списку використаних джерел до кожного з розділів, загальних висновків та додатків.

Зміст й оформлення дисертації відповідають сучасним вимогам щодо присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 6 березня 2019 р. № 167. Зміст дисертації написано грамотно, стиль викладу матеріалів досліджень, наукових положень, висновків і рекомендацій доступний для їх сприйняття.

Основні положення дисертації Чень Ліна висвітлено в 6 одноосібних наукових працях, з яких: 3 статті у фахових наукових виданнях України з педагогіки категорії «Б», 1 стаття у міжнародному науковому виданні, 2 роботи апробаційного характеру.

5. Дискусійні положення/зауваження до дисертації.

Відзначаючи наукову вартість і практичну значимість дисертаційного дослідження Чень Ліна, слід висловити ряд зауважень/побажань.

1. У дисертації охарактеризовано й конкретизовано змістове наповнення поняття «індивідуальний вокально-виконавський стиль студентів факультетів мистецтв» з урахуванням як вроджених, так і набутих ознак манери їх творчої діяльності, яка проявляється не тільки у самотньому тембрально-естетичному забарвленні звуку, а й у ритмічно-динамічному розвитку мелодико-інтонаційних ліній вокальних творів та артистизмі. Виникає питання: чому не деталізовано вплив групи технологічно-позиційних умінь, які забезпечують правильне вокальне звукоутворення, на специфіку формування досліджуваного феномену?

2. Під час класифікації рис, які впливають на індивідуальне вокально-виконавське стилетворення студентів факультетів мистецтв, зазначено, що функція рефлексії є вельми важливою, оскільки забезпечує динаміку сформованості кожної з них (це подано на рисунках 1.2, 1.3, 1.4). Отже, було б доцільним відобразити значущість цієї функції в розробленій методиці.

3. У підрозділі 3.2 наведено конкретні методи формування індивідуального вокально-виконавського стилю в студентів факультетів мистецтв. Водночас, доцільно було б теоретично обґрунтувати і конкретизувати послідовність педагогічних дій, спрямованих на їх вмотивованість у напрямі досягнення мети.

4. Не викликає сумніву висунута Чень Ліна теза, що ступінь сформованості вокально-технічних умінь студентів факультетів мистецтв є якісним показником цілісного динамічного утворення їх індивідуального вокально-виконавського стилю (підрозділ 2.2), який розглядається в контексті інтеграційності. Натомість, методичне забезпечення означеної інтеграції залишилось поза увагою дисертантки.

5. Авторкою дисертаційної роботи ретельно описано критерії, параметри та технології оцінювання стану сформованості індивідуального вокально-виконавського стилю студентів факультетів мистецтв з урахуванням його динамічних складових і однозначного тлумачення їх кількісних показників. Зокрема, другим критерієм сформованості означеного педагогічного феномену визначено *ступінь прояву самотутніх вокально-технічних засобів виразності у процесі звукового відтворення авторського нотного тексту вокального твору* завдяки таким показникам, як: самотутність тембрально-естетичного забарвлення звуку при інтерпретації вокального твору; відповідність ритмічно-динамічного розвитку мелодико-інтонаційних ліній вокального твору стильовим його ознакам (дис. сс. 108-109). Разом з тим, роль та значення виконавської надійності в означеному процесі не розкрито, хоча саме від рівня сформованості цієї властивості залежить не тільки прояв індивідуального вокально-виконавського стилю студентів факультетів мистецтв, а й загальна успішність їх професійної діяльності.

У цілому, викладені зауваження/побажання не зменшують теоретичного та практичного значення результатів представленої дисертаційної роботи, до того ж, окремі з них можуть бути враховані у подальшій роботі авторки.

7. Загальні висновки.

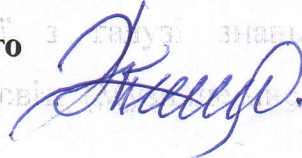
Отже, дисертаційна робота «Формування індивідуального вокально-виконавського стилю у студентів факультетів мистецтв», є самостійною, завершеною науковою працею, відповідає вимогам наказу Міністерства освіти і науки України № 40 від 12.01.2017 р. «Про затвердження Вимог щодо оформлення дисертації» (zareєстрованого в Міністерстві юстиції України 03 лютого 2017 року за № 155/30023), а також відповідає вимогам пунктів 9–18 «Порядку проведення експерименту з присудження ступеня доктора філософії» (затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 06 березня 2019 року № 167), а її авторка — Чень Ліна — заслуговує на присудження наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 01 — Освіта/Педагогіка за спеціальністю 014 Середня освіта (Музичне мистецтво).

22.09.2025 р.

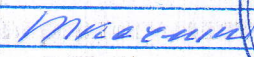
Офіційний опонент:

доктор педагогічних наук, професор,
професор кафедри сольного співу
та оперної підготовки
Харківського національного
університету мистецтв
імені І.П. Котляревського

Т.В. Ткаченко

22.09.2025 р.

підпис
ЗАСВІДЧУЮ
Нач. загального відділу ХНУМ
22.09.2025 р. Підпис

